GRUDZIEŃ 2025

ODPIS AKTU URODZENIA, MAŁŻEŃSTWA, ZGONU

FUNDACJA TAURUS

CZEGO DOWIESZ SIĘ Z INFORMATORA:

- Po co nam odpis aktu stanu cywilnego?
- Jakie są rodzaje odpisów aktu stanu cywilnego?
- Kto może wystąpić o odpis aktu?
- Gdzie i jak złożyć wniosek o odpis?
- Wniosek przez Internet - e-odpis
- Forma dokumentu
- Odpis wydawany „z urzędu“
- Czas oczekiwania na odpis

Akty stanu cywilnego, obejmujące akt urodzenia, małżeństwa oraz zgonu, stanowią urzędową dokumentację najistotniejszych zdarzeń w życiu człowieka. Są to dokumenty przechowywane w zasobach rejestru stanu cywilnego, prowadzonego przez właściwe organy administracji publicznej. W praktyce obrotu prawnego posługujemy się ich odpisami, które pełnią funkcję oficjalnego potwierdzenia określonych faktów.

Odpisy aktów stanu cywilnego są niezbędne w wielu sytuacjach życiowych i prawnych, w szczególności przy:

- zawieraniu małżeństwa cywilnego lub konkordatowego,
- rejestracji urodzenia dziecka oraz realizacji związanych z tym obowiązków administracyjnych,
- prowadzeniu postępowań spadkowych, w tym sporządzaniu aktu poświadczenia dziedziczenia,
- załatwianiu spraw rodzinnych, takich jak ustalenie ojcostwa, rozwód, alimenty czy przysposobienie,
- czynnościach meldunkowych, ubieganiu się o świadczenia z ZUS lub KRUS, a także w różnego rodzaju postępowaniach administracyjnych i sądowych.

Jakie są rodzaje odpisów aktu stanu cywilnego?

Odpis zupełny

Zgodnie z art. 44 ust. 2 Prawa o aktach stanu cywilnego odpis zupełny jest dosłownym powtórzeniem treści aktu, łącznie z dołączonymi wzmiankami dodatkowymi (np. o rozwodzie, przysposobieniu, zmianie imienia).

Odpis zupełny zawiera więc:

- wszystkie dane ujęte w akcie pierwotnym,
- wszystkie późniejsze adnotacje (np. o ustaniu małżeństwa, sprostowaniu, uznaniu ojcostwa).

To dokument pełniejszy, częściej wykorzystywany w postępowaniach sądowych lub w sprawach wymagających dokładnego ustalenia sytuacji prawnej.

Odpis skrócony

Zgodnie z art. 44 ust. 3 oraz art. 48 ustawy odpis skrócony zawiera zasadnicze dane z aktu, z uwzględnieniem treści wzmianek dodatkowych, ale w formie bardziej zwięzłej.

Przykładowo:

- odpis skrócony aktu urodzenia wskazuje m.in. imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce urodzenia, płeć, dane rodziców;
- odpis skrócony aktu małżeństwa wskazuje datę i miejsce ślubu, dane małżonków, ich rodziców oraz adnotacje o rozwodzie czy separacji;
- odpis skrócony aktu zgonu wskazuje dane osoby zmarłej, stan cywilny, datę i miejsce zgonu.

W praktyce odpis skrócony jest najczęściej wymagany w codziennych sprawach urzędowych.

Odpis wielojęzyczny

Przepisy dopuszczają także tzw. odpis wielojęzyczny, sporządzany na formularzach zgodnych z międzynarodowymi wzorami (m.in. konwencji wiedeńskiej). Odpis taki zawiera dane w kilku językach i jest szczególnie przydatny przy załatwianiu spraw za granicą (np. rejestracja małżeństwa w innym państwie UE).

Kto może wystąpić o odpis aktu?

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Prawa o aktach stanu cywilnego odpis aktu stanu cywilnego (oraz zaświadczenie o danych z rejestru) może otrzymać:

- nie obowiązuje już ścisła właściwość miejscowa - nie trzeba jechać do USC, który sporządził akt,
- każda gmina (USC) ma dostęp do ogólnopolskiego rejestru stanu cywilnego.

Wniosek można złożyć:

- Osobiście - w dowolnym USC w Polsce.
- Listownie - wysyłając podpisany wniosek wraz z potwierdzeniem uiszczenia opłaty skarbowej.
- Przez pełnomocnika - który składa wniosek w imieniu osoby uprawnionej.

We wniosku należy wskazać m.in.:

- jakiego aktu dotyczy żądanie (urodzenie, małżeństwo, zgon),
- dane osoby, której akt dotyczy (imię, nazwisko, data i miejsce zdarzenia, imiona rodziców – w miarę możliwości),
- rodzaj odpisu (skrócony, zupełny, ewentualnie wielojęzyczny),
- formę wydania (papierowa / elektroniczna – jeśli przewidziana),
- podstawę uprawnienia (np. „jestem córką osoby, której akt dotyczy").

Wniosek przez Internet – e-odpis

Coraz częściej odpis można uzyskać bez wizyty w urzędzie, korzystając z e-usługi w serwisie administracji publicznej.

Aby skorzystać z e-usługi, trzeba:

- posiadać profil zaufany, e-dowód lub inną formę uwierzytelnienia przewidzianą w ustawie o informatyzacji,
- zalogować się do konta Mój GOV,
- wybrać e-usługę „Uzyskaj odpis aktu stanu cywilnego",
- wypełnić elektroniczny formularz,
- opłacić wniosek online (np. e-płatności).

Odpis można otrzymać:

- w postaci elektronicznej - dokument zostaje przesłany na skrzynkę Mój GOV lub udostępniony do pobrania;
- w postaci papierowej - przesłany pocztą, jeśli taki sposób zostanie wybrany we wniosku, lub do odbioru w USC.

Istotne: elektroniczny odpis aktu stanu cywilnego ma moc urzędową tylko w wersji elektronicznej - jego wydruk jest traktowany wyłącznie jako kopia i nie zastępuje papierowego odpisu wydanego przez USC.

Forma dokumentu - papierowa i elektroniczna

- odpis aktu stanu cywilnego oraz zaświadczenia mogą być wydawane na piśmie utrwalonym w postaci papierowej albo w postaci elektronicznej,
- dokument w wersji elektronicznej jest opatrywany zaawansowaną pieczęcią elektroniczną organu (ministra właściwego do spraw informatyzacji), opartą na kwalifikowanym certyfikacie.

W praktyce:

- papierowy odpis ma tradycyjną formę urzędowego dokumentu - z pieczęcią, podpisem, możliwością okazania w urzędzie, sądzie, u notariusza;
- elektroniczny odpis służy do załatwiania spraw wyłącznie w obrocie elektronicznym (np. poprzez e-doręczenia, platformę usług publicznych).

Warto przed złożeniem wniosku sprawdzić, czy dany organ (np. sąd, zagraniczna instytucja) akceptuje dokument w formie e-odpisu, czy wymaga egzemplarza papierowego.

Forma dokumentu

Wysokość opłat skarbowych za odpisy aktów stanu cywilnego wynika z przepisów o opłacie skarbowej oraz z załącznika do tej ustawy. W praktyce (stan na dzień sporządzania informatora) najczęściej spotykane stawki to:

- odpis skrócony aktu urodzenia, małżeństwa, zgonu - 22 zł,
- odpis zupełny aktu urodzenia, małżeństwa, zgonu - 33 zł,
- odpis wielojęzyczny - co do zasady jak odpis skrócony (22 zł).

Opłatę wnosi się:

- przelewem na rachunek właściwej gminy,
- w kasie urzędu (jeśli funkcjonuje),
- elektronicznie przy składaniu wniosku online (e-płatność).

Zdarzają się sytuacje, w których odpis może być wydany bezpłatnie (np. pierwszy odpis skrócony aktu urodzenia lub zgonu wydany „z urzędu" po sporządzeniu aktu – o czym niżej). W niektórych sprawach szczegółowe zwolnienia określa ustawa o opłacie skarbowej (np. sprawy alimentacyjne lub prowadzone w interesie publicznym).

Odpis wydawany „z urzędu"

Prawo o aktach stanu cywilnego przewiduje sytuacje, gdy odpis skrócony jest wydawany przez USC automatycznie, bez dodatkowego wniosku:

- po sporządzeniu aktu urodzenia - w jednym egzemplarzu osobie zgłaszającej zdarzenie,
- po sporządzeniu aktu małżeństwa - osobom, które zawarły małżeństwo,
- po sporządzeniu aktu zgonu - osobie zgłaszającej zgon (odpis skrócony, a w przypadku osoby o nieustalonej tożsamości - odpis zupełny).
-

Przepisy przewidują także szczególne rozwiązania, gdy zgon nie mógł zostać zarejestrowany w dniu zgłoszenia z powodu niedostępności rejestru. wtedy po rejestracji wydaje się z urzędu dwa egzemplarze odpisów.

Czas oczekiwania na odpis

Czas realizacji wniosku zależy od tego, czy akt znajduje się już w elektronicznym rejestrze, czy wymaga odszukania w archiwum i przeniesienia.

W praktyce:

- gdy akt istnieje w systemie elektronicznym - odpis jest często wydawany tego samego dnia lub w ciągu kilku dni roboczych,
- w przypadku aktów starszych, które nie zostały jeszcze przeniesione do rejestru - czas oczekiwania może się wydłużyć (np. do 7–10 dni roboczych, a przy aktach archiwalnych dłużej).

Przy wniosku składanym online, w opisie e-usługi podaje się orientacyjny termin realizacji (najczęściej do 7 dni), przy czym jest to termin techniczny - w indywidualnych sprawach urząd może potrzebować więcej czasu, zwłaszcza przy niestandardowych sytuacjach (akty zagraniczne, różnice w danych, konieczność wyjaśnień).

Zaświadczenia z rejestru stanu cywilnego

Poza odpisami aktów ustawa przewiduje także zaświadczenia, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 2–3 oraz w art. 49–50:

1. Zaświadczenie o stanie cywilnym - potwierdza aktualny stan cywilny osoby (np. panna/kawaler, rozwiedziony, wdowiec). Konieczne przy zawarciu małżeństwa za granicą albo w innym urzędzie.
   - Wniosek zawiera m.in. oświadczenie, że nie istnieją inne okoliczności wpływające na stan cywilny, nieujawnione w rejestrze (składane pod rygorem odpowiedzialności karnej).
   - Zaświadczenie można również pobrać online - jako dokument elektroniczny z pieczęcią elektroniczną ministra informatyzacji (art. 49 ust. 4–5).
2. Zaświadczenie o zamieszczonych lub niezamieszczonych danych dotyczących wskazanej osoby - informuje, jakie akty stanu cywilnego danej osoby znajdują się w rejestrze, jakie przypiski i dane zostały przy nich zamieszczone (art. 50).

Zaświadczenia te, podobnie jak odpisy, mogą być wydawane w formie papierowej lub elektronicznej, a część z nich można uzyskać nieodpłatnie przy użyciu e-usług (art. 44 ust. 4, art. 45 ust. 2, art. 49 ust. 6).

Przechowywanie aktów i dostępność dokumentów

Artykuł 51 Prawa o aktach stanu cywilnego wskazuje, że dokumenty z rejestru wydaje się przez okres przechowywania aktów (określony w art. 28 ustawy), a także po upływie tych okresów, aż do przekazania aktów do właściwego archiwum państwowego.

W praktyce oznacza to, że:

- USC ma obowiązek udostępniać odpisy przez cały okres, w którym akty pozostają w jego dyspozycji,
- po przekazaniu aktów do archiwum - odpisów i uwierzytelnionych kopii udziela archiwum państwowe (na podstawie odrębnych przepisów archiwalnych).

Nieodpłatna pomoc prawna, porady obywatelskie, bezpłatna mediacja

Masz pytania prawne lub potrzebujesz wsparcia obywatelskiego?
Skorzystaj z bezpłatnej pomocy!

Jak się zgłosić? 📞 Zadzwoń: 616 463 344 (poniedziałek–piątek, 7:30–20:00)
✉️ Napisz: npp@um.poznan.pl

Zadanie jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.

Ministerstwo Sprawiedliwości
FUNDACJA TAURUS
POZnań